

**Jerzy Dudziński, Jarosław
Narękwicz**

**Wpływ zmian cen w handlu
międzynarodowym w XXI wieku na
dynamikę eksportu i tempo wzrostu
gospodarczego krajów Ameryki
łacińskiej**

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 44/1, 83-93

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

DOI: 10.18276/sip.2016.44/1-07

Jerzy Dudziński*

Jarosław Narękwicz**

Uniwersytet Szczeciński

WPŁYW ZMIAN CEN W HANDLU MIĘDZYNARODOWYM W XXI WIEKU NA DYNAMIKĘ EKSPORTU I TEMPO WZROSTU GOSPODARCZEGO KRAJÓW AMERYKI ŁACIŃSKIEJ

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest próba oceny wpływu zmian cen w handlu międzynarodowym w drugiej dekadzie XXI wieku na wybrane aspekty sytuacji gospodarczej krajów Ameryki Łacińskiej. Badania przeprowadzono na podstawie dwóch subregionów (Ameryka Środkowa i Ameryka Południowa) oraz wybranych krajów odznaczających się odmienną strukturą wywozu.

Opracowanie stanowi kontynuację badań autorów nad czynnikami eksportu krajów rozwijających się, w tym zwłaszcza nad skutkami zmian cen. Kraje Ameryki Łacińskiej (podobnie jak kraje Afryki) są znacznie bardziej uzależnione od eksportu surowców i żywności niż kraje rozwinięte gospodarczo, co oznacza, że silniej reagują na wahania cen dóbr podstawowych. W pierwszej dekadzie XXI wieku wyżka cen tych dóbr znalazła swoje odzwierciedlenie w zdecydowanie wyższej dynamice eksportu oraz wzrostu gospodarczego. Od 2011 roku sytuacja uległa wyraźnemu odwróceniu. Skalę załamania eksportu regionu najlepiej odzwierciedla fakt, iż jest to jego najgłębszy spadek od osiemdziesięciu lat, czyli wielkiego kryzysu z lat 30. ubiegłego wieku.

Słowa kluczowe: kraje Ameryki Łacińskiej, handel międzynarodowy, ceny światowe

* Adres e-mail: jdudzi@wneiz.pl.

** Adres e-mail: joten@wneiz.pl.

Wprowadzenie

W XXI wieku wystąpił w gospodarce światowej szereg nowych zjawisk wiążących się z procesem jej globalizacji. Jednym z istotniejszych był wyraźny wzrost roli krajów rozwijających się w światowej produkcji i handlu międzynarodowym. Inną interesującą tendencją były nowe relacje cen w obrocie międzynarodowym determinujące w sposób odmienny niż dotychczas dynamikę eksportu poszczególnych grup krajów oraz przekształcenia w jego strukturze. To ostatnie zjawisko wydawało się szczególnie interesujące, ponieważ w pewnej mierze przeczyło dominującym dotychczas w literaturze poglądom, że industrializacja i ograniczenie roli dóbr podstawowych w wywozie to najlepsza – szczególnie w sytuacji krajów rozwijających się – metoda przyspieszenia dynamiki eksportu i wzrostu gospodarczego¹.

Wysoka dynamika cen dóbr podstawowych oraz wyraźna poprawa ich relacji do cen dóbr przetworzonych w pierwszej dekadzie XXI wieku spowodowały bowiem, iż zaczęto z rezerwą podchodzić do tez głoszących konieczność dywersyfikacji struktury eksportu i uprzemysłowienia gospodarki w krajach rozwijających się. Sytuacja panująca w drugiej dekadzie XXI wieku (bezwzględny i relatywny spadek cen surowców) oraz prognozy kierunków ruchu cen w najbliższej przyszłości zmuszają jednak do głębszej refleksji nad tym zagadnieniem.

Celem artykułu jest ukazanie kierunków i skali oddziaływania zmieniających się tendencji cen w handlu międzynarodowym na dynamikę eksportu i wzrost gospodarczy na przykładzie dwóch subregionów Ameryki Łacińskiej odznaczających się odmienną strukturą wywozu. Opracowanie stanowi kontynuację badań autorów nad czynnikami eksportu krajów Ameryki Łacińskiej. W poprzednich publikacjach poruszono dwie kwestie. Po pierwsze, przedstawiono problem wpływu struktury eksportu na jego dynamikę (Dudziński, Narętkiewicz, 2014a). Po drugie, zbadano wpływ Chin na przekształcenia zachodzące w handlu zagranicznym wybranych krajów Ameryki Łacińskiej (Dudziński, Narętkiewicz, 2014b).

W pierwszej części artykułu przedstawiono kierunki zmian cen w handlu międzynarodowym w XXI wieku, ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych zjawisk zachodzących w jego drugiej dekadzie. Z kolei w drugiej i trzeciej części

¹ Zjawisko to analizowano również z teoretycznego punktu widzenia, a silna zależność krajów rozwijających się od wywozu surowców i żywności oraz negatywne skutki tego zjawiska budziły od dawna zainteresowanie w pracach naukowych oraz działalności organizacji międzynarodowych, np. UNCTAD (TDR 2005, s. 85–115 oraz przedstawiona tam literatura).

opracowania dokonano oceny wpływu nowych relacji cenowych na tempo wzrostu eksportu i PKB krajów Ameryki Łacińskiej.

W artykule zaprezentowano badania głównie z okresu 2011–2015. Dane źródłowe i statystyczne pochodzą z baz danych oraz publikacji statystycznych ONZ, UNCTAD i IMF.

1. Ceny surowców i żywności w drugiej dekadzie XXI wieku

W obecnej dekadzie notuje się całkowicie odmienne tendencje cen dóbr podstawowych niż w poprzedniej. W pierwszej dekadzie (od 2003 r.) wystąpił bardzo silny (bowiem aż trzykrotny) wzrost cen surowców i żywności, który został przerwany na krótko – w okresie kryzysu finansowo-gospodarczego w 2008 i na początku 2009 roku. W obecnej dekadzie, a dokładnie od kwietnia 2011 roku, obserwujemy bezwzględny spadek poziomu cen. Początkowo był on stosunkowo łagodny, lecz uległ bardzo dużemu wzmocnieniu w 2015 roku (por. tabela 1). W efekcie w III kwartale 2015 roku łączny wskaźnik cen surowców i żywności (liczony przez IMF) spadł o blisko 50% w stosunku do poziomu z II kwartału 2011 roku, a w przypadku ropy naftowej spadek ten wyniósł blisko 60%. Bardzo wyraźnie obniżył się także poziom cen metali (o 50%). Mniejszą niżkę zanotowano w przypadku cen żywności (o 25%) oraz wszystkich surowców bez paliw (o 35%).

Do powstania wskazanej wyżej tendencji spadkowej cen surowców i żywności przyczyniły się cztery czynniki (TDR, 2015, s. 10). Po pierwsze, w analizowanym okresie uwidoczniły się skutki inwestycji w sektorze surowcowym pobudzonych przez silną zwyżkę cen w okresie boomu surowcowego ubiegłej dekady. Inwestycje te wywołały przyrost podaży przekraczający występujący w drugiej dekadzie globalny popyt na surowce i żywność.

Po drugie, wspomnianej nadpodaży towarzyszył spadek globalnego popytu wiążący się ze słabszym tempem wzrostu gospodarki światowej, w szczególności w Chinach i innych dużych krajach rozwijających się. Był on zwłaszcza widoczny w przypadku paliw i metali. Warto w tym kontekście podkreślić, że udział Chin w światowym zużyciu wybranych surowców wynosił w 2014 roku: ruda żelaza – 64%, węgiel koksowy – 59%, nikiel – 50%, aluminium – 48%, miedź i stal – po 47%, cynk – 45%, ropa naftowa – 11% (IBRKK, s. 28).

Tabela 1. Zmiany cen w handlu międzynarodowym w latach 2012–2015
(II kwartał 2011 roku = 100)

Grupy towarowe	2012	2013	2014	2015 ^c
Surowce i żywność ogółem ^a	92	91	85	53
Surowce i żywność (bez paliw) ^a	86	85	81	65
Żywność ^a	93	95	91	74
Metale ^a	79	76	68	50
Ropa naftowa ^a	95	95	87	44
Dobra przetworzone ^b	90	95	95	87
Relacje cen (dobra przetworzone =100)	102	96	89	61

^a Wskaźnik cen IMF

^b Wskaźnik cen ONZ

^c II kwartał

Źródło: opracowanie własne na podstawie IMF (2015b); UNSTATS (2015).

Po trzecie, istotnym czynnikiem leżącym poza sferą relacji popytowo-podażowych było wyraźne osłabienie zaangażowania inwestorów finansowych na rynkach towarowych w ślad za słabnącymi cenami i zyskami z działalności spekulacyjnej (TDR, 2015, s. 14–15). Duże zaangażowanie inwestorów finansowych uznano wcześniej za istotny czynnik wzmacniający zwykłą tendencję cen surowców i żywności (boom surowcowy XXI w.). Wielkość aktywów finansowych zaangażowanych na rynkach towarowych (*assets under management*) spadła z 450 mld USD w pierwszej połowie 2011 roku i 420 mld USD w styczniu 2013 roku do zaledwie 270 mld USD w maju 2015 roku.

Po czwarte, dodatkowym czynnikiem wzmacniającym spadkową tendencję cen dóbr podstawowych w ostatnich latach była wyraźna aprecjacja USD do innych podstawowych walut.

Przedstawione wyżej kierunki zmian cen surowców i żywności w obecnej dekadzie oznaczały zarazem powrót do dawnych („historycznych”) relacji cenowych obserwowanych przez prawie cały XX wiek. Wyrażały się one w strukturalnym pogorszeniu relacji cen dóbr podstawowych do przetworzonych (tzw. nożyce cen). W latach 2011–2015 wspomniane relacje pogorszyły się bowiem aż o blisko 40%. Wprawdzie w pierwszym okresie (w latach 2012–2014) wspomniane pogorszenie relacji było dość umiarkowane, to jednak w 2015 roku wystąpiło z dużą siłą. Warto podkreślić, że z uwagi na aprecjację USD ceny dóbr przetworzonych również wy-

kazywały bezwzględny spadek, ale był on znacznie łagodniejszy niż w przypadku surowców i żywności.

2. Eksport krajów Ameryki Łacińskiej w drugiej dekadzie XXI wieku

Jedną ze zdecydowanie najistotniejszych cech eksportu badanego regionu w obecnej dekadzie jest wyraźna zależność jego dynamiki od scharakteryzowanego wyżej ruchu cen w handlu międzynarodowym. Zależność ta potwierdza zarazem aktualność tradycyjnych poglądów wskazujących na uzależnienie gospodarki od eksportu surowców i żywności. Poglądy te – w związku z silną zwyżką cen dóbr podstawowych – były w ubiegłej dekadzie kwestionowane (zob. np. Otero, Iregui, 2011; Ziesemer, 2014).

Jaskrawym przykładem wskazanych zależności jest Ameryka Południowa odznaczająca się względnie silną zależnością od eksportu dóbr podstawowych (udział tych wyrobów w łącznym wywozie wynosił w XXI w. ponad 50%). Średnioroczne tempo wzrostu eksportu tego subregionu wynosiło w obecnej dekadzie zaledwie 2,8%, podczas gdy w poprzedniej sięgało blisko 15% (por. tabela 2). Oznacza to więc aż ponad pięciokrotny spadek średniego tempa wzrostu. Całkowicie odmiennie kształtowała się natomiast sytuacja w krajach Ameryki Środkowej. Średnioroczna dynamika wywozu zmniejszyła się w obecnej dekadzie bardzo nieznacznie (o jeden p.p.), co wymaga podkreślenia również na tle wyraźnego osłabienia tempa całego światowego eksportu (z 10,9 do 4,8% – a więc ponad dwukrotnego).

Wskazane zróżnicowanie dynamiki eksportu obu subregionów Ameryki Łacińskiej należy wiązać ze zróżnicowaniem struktury wywozu tych grup krajów. O ile w eksporcie krajów Ameryki Południowej ważną rolę odgrywają, jak wspomniano, surowce i żywność, to w wywozie Ameryki Środkowej znaczny udział mają dobra przetworzone (aż ok. 75% w 2014 roku). Ten ostatni region jest równocześnie silnie powiązany gospodarczo i handlowo ze Stanami Zjednoczonymi, które rozwijają się obecnie względnie korzystnie, podczas gdy Ameryka Południowa wykazuje silniejsze związki z krajami Unii Europejskiej, a także z Chinami notującymi osłabienie tempa wzrostu gospodarczego i zgłaszającymi mniejszy popyt na surowce i żywność.

Tabela 2. Średnie roczne tempo wzrostu eksportu i produktu krajowego brutto w krajach i regionach Ameryki Łacińskiej w latach 2000–2014 na tle świata (%)

Kraj/region	Eksport		PKB				
	2000–2010	2010–2014	2000–2010	2011	2012	2013	2014
Argentyna	11,83	0,80	5,01	8,55	0,95	2,93	0,50
Brazylia	15,49	1,62	3,73	2,73	1,03	2,49	0,10
Chile	17,42	0,62	4,44	5,84	5,38	4,07	1,82
Kolumbia	14,63	7,00	4,51	6,59	4,05	4,26	4,50
Meksyk	7,02	6,80	2,22	3,82	4,03	1,44	2,10
Peru	20,62	1,00	5,96	6,45	5,95	5,55	2,60
Wenezuela	12,17	3,68	4,67	4,18	5,63	1,34	-3,00
Ameryka Środkowa	7,57	6,56	2,43	4,07	4,15	1,76	2,32
Ameryka Południowa	14,88	2,77	4,22	4,61	2,38	3,05	0,76
Ameryka Łacińska	11,29	4,41	3,62	4,33	2,95	2,62	1,32
Świat	10,89	4,77	2,82	2,80	2,18	2,28	2,48

Źródło: UNCTAD (2015).

Zasygnalizowane tendencje wyraźniej widać na przykładzie wybranych krajów. Średnioroczna dynamika eksportu Brazylii obniżyła się w obecnej dekadzie do zaledwie 1,6%, podczas gdy w pierwszej dekadzie XXI wieku wynosiła aż 15,5%. Oznacza to więc około dziesięciokrotny spadek tempa wzrostu eksportu. Jeszcze większą obniżkę dynamiki zanotowano w Argentynie (z 11,8 do 0,8%), a ekstremalny (około dwudziestokrotny) spadek tempa eksportu wystąpił w Peru (z 20,6 do 1%). W zbliżonej skali obniżyła się też średnioroczna dynamika eksportu drugiego poważnego eksporterów metali – Chile (z 17,4 do zaledwie 0,6%). Korzystniej wyglądała sytuacja Kolumbii relatywnie silnie powiązanej ekonomicznie z krajami Ameryki Południowej (obniżka tempa z 14,6 do 7%).

Na tle zjawisk notowanych w krajach Ameryki Południowej na podkreślenie zasługuje sytuacja Meksyku jako wiodącej gospodarki drugiego subregionu. Średnioroczna dynamika jego wywozu w zasadzie się nie zmieniła (ok. 7% w obu dekadach). Fakt ten wymaga wyekspozowania także w świetle wyraźnego osłabienia (o połowę) tempa wzrostu całego światowego handlu.

Wyrazem wpływu nowych tendencji cenowych na eksport omawianego regionu jest kształtowanie się średnich cen eksportowych (*export unit value*) poszczególnych

krajów. W latach 2012–2014 średnie ceny eksportowe spadły w Ameryce Południowej aż o 22 p.p., podczas w Ameryce Środkowej zaledwie o 7 p.p. Szczególnie silne obniżki cen, o ponad 30 p.p., zanotowano w Brazylii i Chile (UNCTAD, 2015).

Zmiany cen nie są jednak jedynym czynnikiem determinującym wskazane zróżnicowane tempo wzrostu eksportu. Drugą istotną determinantą jest dynamika wolumenu wywozu. W tym kontekście należy podkreślić, że w Ameryce Środkowej zanotowano w latach 2012–2014 wzrost wolumenu aż o blisko 20 p.p., podczas gdy w Ameryce Południowej wielkość wolumenu wywozu w zasadzie się nie zmieniła (wzrost o 0,9 p.p.). Szczególnie wysoki bezwzględny spadek wolumenu eksportu zanotowano w Argentynie (w latach 2012–2014 aż o 20 p.p.). W tym samym okresie w Peru spadek ten wyniósł 8 p.p. Na tym tle podkreślenia wymaga bardzo wyraźny, bo sięgający 30 p.p. w latach 2012–2014, wzrost wolumenu wywozu w Meksyku.

W efekcie wskazanych wyżej zmian w eksporcie krajów i subregionów Ameryki Łacińskiej wystąpiły wyraźne zmiany ich udziału w światowym eksporcie. W pierwszej dekadzie XXI wieku Ameryka Środkowa zanotowała wyraźny spadek udziału – z 2,8% w 2000 roku do 2,2% w 2010 roku, lecz w ciągu czterech lat obecnej dekady jej udział wzrósł do 2,4% (UNCTAD, 2015). Charakterystyczne są zmiany odsetka przypadającego na Amerykę Południową. W okresie boomu surowcowego z pierwszej dekady XXI wieku jej udział wzrósł z 2,5 do 3,6%, by w okresie kilku lat drugiej dekady obniżyć się do 3,2%.

Swoistym podsumowaniem przedstawionej wyżej analizy może być fakt, iż w najnowszym raporcie o sytuacji gospodarczej Ameryki Łacińskiej przewiduje się dalszy spadek eksportu tego regionu. W samym tylko 2015 roku ma on wynieść aż 15%, po obniżce w latach 2013 i 2014 odpowiednio o 0,5 i 2,3%. Autorzy raportu podkreślają, że takiej sytuacji nie notowano od 83 lat, czyli od wielkiego kryzysu lat 30. ubiegłego wieku, kiedy to w latach 1931–1933 eksport Ameryki Łacińskiej obniżył się łącznie o 23% (ECLAC, 2015, s. 11).

3. Ruch cen w handlu międzynarodowym a tempo wzrostu gospodarczego

Zmiany tempa wzrostu gospodarczego subregionów oraz poszczególnych krajów Ameryki Łacińskiej odzwierciedlają wpływ nowych tendencji cenowych obserwowanych w drugiej dekadzie XXI wieku. Region ten stanowi zatem dobry przy-

kład potwierdzający wysuwaną w literaturze tezę o silnym związku między ruchem cen surowców i żywności a wzrostem gospodarczym².

O ile bowiem w pierwszej dekadzie XXI wieku średnioroczne tempo wzrostu gospodarczego w Ameryce Południowej było prawie dwukrotnie wyższe niż w Środkowej (4,2 wobec 2,4%), to w drugiej dekadzie sytuacja uległa odwróceniu. Szczególnie dobrze widać tę zależność w 2014 roku, kiedy to znacząco zwiększyła się skala spadku cen surowców i żywności (por. tabela 2). Wzrost PKB w Ameryce Południowej był wręcz symboliczny (0,8%), podczas gdy w Ameryce Środkowej wyniósł 2,3% i był zbliżony do średniej światowej.

Jeszcze wyraźniej widać omawianą zależność na przykładzie wybranych krajów. Wzrost PKB w Argentynie w 2014 roku był dziesięciokrotnie niższy od średniej z pierwszej dekady XXI wieku. W Brazylii zanotowano prawie zerowy wzrost gospodarczy (0,1%), podczas gdy średnia z ubiegłej dekady wynosiła blisko 4%. Podkreślenia wymaga również fakt, że IMF zakładało spadek PKB Brazylii w 2015 roku aż o 3% (IMF, 2015a, s. 173).

Odmienne kształtuje się natomiast sytuacja w Meksyku. Wzrost gospodarczy w ostatnich latach nie odbiega od notowanego w pierwszej dekadzie, a wspomniana prognoza IMF zakładała na 2015 rok wzrost PKB na poziomie 2,3%. Kraj ten, podobnie jak inne kraje subregionu Ameryki Środkowej, charakteryzuje się odmienną strukturą eksportu niż notowana w krajach Ameryki Południowej. Wykazuje on także silne związki ekonomiczne ze Stanami Zjednoczonymi, co w obecnej dekadzie stanowi czynnik pobudzający wzrost gospodarczy (TDR, 2015, s. 3, 8), podczas gdy w poprzedniej dekadzie było raczej czynnikiem ograniczającym jego tempo (Fung, Garcia-Herrero, Ospina, 2013, s. 5). Jednocześnie – jak wskazują eksperci UNCTAD – korzystnie na wzrost gospodarczy omawianych krajów wpływały też przekazy emigrantów przesyłających znaczne środki dewizowe ze Stanów Zjednoczonych i Kanady.

Z kolei kraje Ameryki Południowej związane są znacznie silniej z Chinami (eksport surowców i import dóbr przetworzonych). Sytuacja ta miała pozytywny wpływ w pierwszej dekadzie (wysokie ceny surowców i żywności oraz ogromny popyt Chin). Obecnie, gdy ceny dóbr podstawowych spadają, a popyt na nie w Chinach

² Jak wykazują wyniki badań prezentowanych w literaturze przedmiotu, współczynnik korelacji między tempem wzrostu gospodarczego (PKB) i cenami dóbr podstawowych na rynku światowym wynosi aż 0,87 (UNDP, 2011, s. 68; IMF, 2013, s. 2–3).

również obniżył się znacząco, wspomniana surowcowo-rolna struktura eksportu krajów Ameryki Południowej staje się czynnikiem utrudniającym wzrost gospodarczy.

Podsumowanie

W drugiej dekadzie XXI wieku notuje się odmienne niż w pierwszej tendencje cen w handlu międzynarodowym. Obserwuje się powrót do dawnych (tradycyjnych) „nożyc cen” na niekorzyść cen surowców i żywności, które w połowie dekady silnie spadają również bezwzględnie. Zmiany te znajdują z kolei odzwierciedlenie w eksporcie i wzroście gospodarczym poszczególnych krajów i regionów.

Silną zależność od eksportu surowców i żywności (a także największego światowego ich importera – Chin) bardzo negatywnie odczuła w drugiej dekadzie XXI wieku Ameryka Południowa korzystająca w poprzedniej dekadzie ze znacznego wzrostu cen dóbr podstawowych. Odwrotnie kształtowała się natomiast sytuacja w Ameryce Środkowej. Kraje tego subregionu eksportują głównie dobra przetworzone, a ich zależność od Chin jest stosunkowo niewielka. Nowe tendencje cenowe obserwowane obecnie w gospodarce światowej pozytywnie oddziaływały na ich eksport i wzrost gospodarczy w drugiej dekadzie, ale także potwierdzały od dawna głoszoną w literaturze tezę Prebisch-Singera o negatywnych skutkach silnej zależności od wywozu surowców i żywności oraz konieczności dywersyfikacji gospodarki i eksportu.

Literatura

- Dudziński, J., Narękwicz, J. (2014a). Struktura eksportu jako determinanta jego dynamiki we współczesnym handlu międzynarodowym (na przykładzie Ameryki Łacińskiej). *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, 35 (1), 149–163.
- Dudziński, J., Narękwicz, J. (2014b). Chiny a deindustrializacja krajów rozwijających się (na przykładzie Ameryki Łacińskiej). *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, 37 (1), 137–151.
- ECLAC (2015). *Latin America and the Caribbean in the World Economy 2011–2012. Continuing Crisis in the Centre and New Opportunities for Developing Economies*, Santiago: United Nations.

- Fung, K.C., Garcia-Herrero, A., Ospina, M.N. (2013). *Latin American Commodity Export Concentracion: Is There a China Effect? BBVA Working Paper, 13/06*, 2–21.
- IMF (2013). *Commodity Markets Review*. October.
- IMF (2015a). *World Economic Outlook*. October.
- IMF (2015b). Pobrano z: <http://www.imf/external//np/res/commod/table1.pdf> (15.11.2015).
- IBRKK (2015). *Koniunktura gospodarcza świata i Polski w latach 2013–2016*. Warszawa.
- Otero, J., Iregui, A.M. (2011). The Lon-Run Behaviour of the Terms of Trade between Primary Commodities and Manufactures. *United Nations University, Working Paper, 71*, 1–25.
- UNCTAD (TDR 2005). *Trade and Development Report 2005*. New York–Geneva.
- UNCTAD (TDR 2015). *Trade and Development Report 2015*. New York–Geneva.
- UNCTAD (2015). Statistical database. Pobrano z: <http://unctadstat.unctad.org> (15.11.2015).
- UNDP (2011). Commodity Dependence and International Commodity Prices. W: *Towards Human Resilience: Sustaining MDG Progress in an Age of Economic Uncertainty* (s. 58–82). New York.
- UNSTATS (2015). Pobrano z: <http://unstats.un.org/unsd/trade/imts/tables/Table40-2015-Sep.xls> (15.11.2015).
- Ziesemer, T. (2014). *Country Terms of Trade 1960–2012: Trends, Unit Roots, Over-Differencing, Edgogeneity, Time Dummies and Heterogeneity*. *United Nations University, UNU-MERIT Working Paper Series, 2014–027*, 1–46.

THE IMPACT OF PRICES IN INTERNATIONAL TRADE IN THE 21ST CENTURY ON EXPORTS AND ECONOMIC GROWTH IN LATIN AMERICA

Abstract

The papers aims to assess the impact of price changes in international trade in the second decade of the 21st century on Latin American economies. Emphasis is placed on the analysis of export dynamics and GDP growth rates in two sub-regions comprising Latin America (i.e. Central America and South America) and selected individual countries, which are diverse in terms of their export structures.

The paper derives from the authors' previous studies into determinants of export in developing countries, particularly the effects of price changes. Latin American economies (like those in Africa) are much more dependent on exporting primary commodities than de-

veloped countries, and as a result they are more affected by any changes in the prices of these commodities. In the first decade of the 21st century a rise in the prices of these commodities was immediately reflected in the higher export dynamics and GDP growth rate. Since 2011 the situation has reversed. The scale of the fall in the region's exports is reflected in its biggest decline in the last eighty years, i.e. since the Great Depression of the 1930s.

Translated by Joanna Bajera

Keywords: Latin American countries, international trade, world prices

JEL Codes: F10, F14